

2015.01.09

Vaikas neklauso. Ką daryti?!

(1)

Kasdien atsikeliate su mintimi, kad dovanosite savo vaikučiui vien meilę ir gerą nuotaiką. Tačiau šis neklaužada, šiurkščiai atsikalbinėdamas ir įžūliai ignoruodamas prašymus, visas jūsų pastangas paverčia niekais.

Vaikai yra puikus mūsų
pačių atvaizdas.

Kaip tvarkytis su neklaužada vaiku?

Švaistytis diržu, klykti, šaukti,
grūmoti baisiomis bausmėmis?
O gal tiesiog nekreipti dėmesio –
tegu vaikas auga laisvas nuo bet
kokių suvaržymų ir draudimų?..

Psichologai pasakytų, kad nė vienas iš ką tik paminėtų modelių nėra geras. Rodydami agresiją, rizikuojate užauginti pikta, nesivaldančią arba, atvirkščiai, baugščią ir neryžtingą asmenybę.

O viską leisdami taip pat kenkiate vaikui – greičiausiai jis užaugs visiškai nejaučiantis leistinų elgesio normų ir nesugebantis suprasti kitų žmonių poreikius. Dėl elgesio „be stabdžių“ bėdų jam kils visur – darželyje, mokykloje, vėliau darbe ir šeimoje.

Argi to linkite mylimiausiam
savo žmogui?..

Tad kaip auklėti vaiką, kad jis užaugtų normalus, visavertis žmogus?

Be abejo, universalus recepto nėra ir negali būti. Juk vaikai, kaip ir suaugusieji, be galo skirtingi. Kas vieną veikia puikiai, kitam gali nepadaryti nė menkiausios įtakos. Tik jūs patys aktyviai bendraudami su savo atžalėle, geriausiai galite suprasti, kokie auklėjimo metodai jai tinkamiausi. Aišku, iš pradžių derėtų įgyti nors elementariausių psichologijos ir pedagogikos žinių.

Žinoma, būna tėvų, kurie iš intuicijos esti geri pedagogai ir psichologai, tačiau daugumai ne pro šalį mažumėlę įsigilinti. Nebūkite pasipūtę ir nepulkite tuoj pat teigti, kad jums nereikia jokių pamokslų – ir taip žinote, kaip elgtis su savo vaikais.

Vaikai nesutramdomais neklaužadomis dažniausiai tampa ne savaime, o būtent dėl tėvų neišmanymo. Tokios kalbos, kaip antai: „Išbandžiau viską, niekas nepadeda – šitas vaikas kaip apsėstas“ yra absurdas. Nėra pasaulyje vaiko, su kuriuo nebūtų įmanoma susikalbėti. Jei jums nepavyko, vadinasi, arba to bendravimo būdo dar neatradote, arba jį neteisingai taikėte, o gal tiesiog pristigote kantrybės.

Atminkite: pirmiausia vaiko neklausymo priežasčių turėtumėte ieškoti ne jame, o savyje. Ar kada paklausėte savęs: „Ką darau ne taip, kad vaikas manęs neklauso?“ Nepaklausėte? O gal vertėtų...

Keletas psichologinių auklėjimo aspektų

► Kalbant apie auklėjimą – kiek įdėsite, tiek turėsite. Atminkite, tai ne vienos dienos darbo rezultatas. Auklėti vaiką tenka metų metus. Šis procesas reikalauja be galo daug kantrybės, išradingumo ir nuoširdumo. Jei jums šių savybių stinga, tada auklėjant vaiką ir pačiam teks auklėtis.

► Nepainiokite motyvuotai griežto auklėjimo su despotizmu. Nepalaužiamą griežtumą reikėtų rodyti tik svarbiausiose srityse, kaip antai, tvarka, pareigingumas. Kitais atvejais suteikite vaikui pasirinkimo laisvę. Ypač tai pasakytina apie žaislus, drabužius, draugus...

► Jei su vaiku nuolat šiltai, nuoširdžiai bendraujama, tėvai jam viską aiškina, padeda susivokti pasaulyje, auklėjimo sunkumų dažniausiai nė neiškyla arba iškyla gerokai mažiau.

► Už netinkamą elgesį vaikai turi būti baudžiami, bet ne mušami. Patikėkite, švaistymasis diržu nerodo jūsų stiprybės, veikiau atvirkščiai, liudija psichologinę ir dvasinę silpnybę.

► Veiksmingiausia bausmė – malonumų ribojimas. Tada vaikas labai aiškiai supranta, kad negalės žiūrėti filmukų, nes kažką padarė negera arba nepadarė to, ką turėjo padaryti (pvz., susitvarkyti žaislus, paruošti pamokas ir pan.). Tik būtinai išsamiai paaiškinkite, dėl ko baudžiate. Vaikas turi aiškiai suvokti priežasties – pasekmės ryšį.

► Jei pasakėte vaikui, kad už vieną ar kitą poelgį nubausite, pažadą tesėkite be išlygų. Žinoma, turite būti nusiteikusi tam, kad vaikas spyriosis. Nepasiduokite emocijoms – tai tik vaiko „taktinis“ manevras jus išmušti iš vėžių. Nusileisite syki, kitą, to pakaks, kad padėtis taptų nevaldoma. Vaikas greitai perpranta silpnąsias tėvų vietas. Žino, kad gali daryti, ką panorėję, tėvai tik pagrasins, bet vis tiek nebaus.

► Jei vaikas nusižengė, savo kritiką nukreipkite ne į jo asmenybę, o į konkretų poelgį. Nesakykite: „Tu esi blogas.“ Sakykite: „Aš labai nusiminusi, kad tu pasielgei negerai...“

► Vaikas į jūsų reikalavimus
įsiklausys geriau, jei būsite ne kitame
kambario gale, o šalia jo. Kad deramai
įsisavintų informaciją, judviejų akys
turėtų būti viename lygyje.

▶ Mažiems vaikams sunku mąstyti abstrakčiai. Jei ko nors reikalaujate ar liepiate, pageidavimai turi būti konkretūs ir aiškūs. Tarkim, „Sudėk žaisliukus į lentyną. Pieštukus sudėk į dėžutę. Išmesk į šiukšlių dėžę popierius“, o ne „Susitvarkyk kambarį“.

► Net jei labai pykstate ar reikalaujate, nekelkite balso tono. Prie rėkimo vaikas įpranta ir ilgainiui į jį visiškai nereaguoja. Dargi pats gali perimti tokį bendravimo būdą ir suprasti, kad rėkimas yra tinkamas būdas ko nors išsireikalausti.

► Kad ir kaip būtų, vaiką elgtis gerai labiausiai skatina ne bausmės ir kritika, o paskatinimas ir pagyrimai. O dar labiau įkvepia tėvų pavyzdys. Vaikai yra puikus mūsų pačių atvaizdas. Iš to kaip elgiasi vaikas, turint bent truputį psichologinių žinių, nesunkiai galima nuspėti, kaip bendraujama toje šeimoje, kokios vyrauja vertybės, elgesio normos ir pan.

Ačiū už dėmesį

Pranešimą paruošė vyr. socialinė pedagogė
Jolita Skeirenė